

## Mikil og verðmæt réttindi

Guðmundur Þ. Þórhallsson

Sjóðfélagi í samtryggingarlífeyrissjóði ávinnur sér víðtæk og verðmæt réttindi. Þessi réttindi, metin til fjár, geta verið miklum mun verðmætari en iðgjöldin sem sjóðfélagi hefur greitt til sjóðsins, gagnstætt því sem stundum er haldið fram.

Mikil umræða hefur að undanfögnu staðið um íslenska lífeyrissjóðakerfið hlutverk þess og tilgang. Þar hefur margt sérkennilegt komið fram, sumt jafnvel villandi eða beinlínis rangt. Því tel ég rétt að gera grein fyrir þeim réttindum og ávinningi sem sjóðfélagar ná að byggja upp með greiðslum í lífeyrissjóð.

Með iðgjaldagreiðslum er sjóðfélagi í Lífeyrissjóði verzlunarmanna að tryggja sér víðtæka tryggingavernd, sem nær ekki einungis til sjóðfélagans heldur auk þess til maka og barna. Uppbygging lífeyrisréttinda sjóðfélaga er því ekki samanburðarhæft við sparnaðarform eins og innlegg á bankareikning eða kaup á verðbréfum til ávöxtunar.

Segja má að um 2/3 af iðgjaldi sjóðfélaga lífeyrissjóðsins fari til öflunar ævilangs ellilífeyris og að 1/3 sé ráðstafað til greiðslna tryggingaverndar í formi örorkulífeyris sem og maka- og barnalífeyris. Á liðnu ári greiddi Lífeyrissjóður verzlunarmanna 4,4 milljarða í ellilífeyri og 2,3 milljarða í örorku-, maka- og barnalífeyri, eða samtals 6,7 milljarða króna. Því er ekki samanburðarhæft að bera saman annarsvegar 1.000 kr. sem fara til lífeyrissjóðs í formi iðgjalds til öflunar ævilangs lífeyris auk víðtækra tryggingaréttinda og hins vegar 1.000 kr. sem innlegg á bankareikning eða til kaupa á verðbréfum.

### Réttindi sem munar um

Hér má sjá dæmi um áætlaða tryggingavernd og séreignarsparnað sjóðfélaga miðað við gildandi samþykktir sjóðsins:

Mánaðarlaun	400.000 kr. mánaðarlaun yfir starfsævina
Starfsaldur	42 ár, frá 25 til 67 ára aldurs
Lífeyrisaldur	Ævilangur lífeyrir frá 67 ára aldri
Örorka	100 % öryrki frá 35 ára aldri
Barnalífeyrir	Tvö börn 2 og 5 ára, lífeyrir greiddur til 20 ára aldurs hvors barns.
Séreignarsparnaður	2% framlag auk 2% mótframlags vinnuveitanda, úttektartími 14 ár frá 67 ára aldri
Annað	Miðað er við að sjóðfélagi hafi öðlast rétt til framreiknings, þ.e. greitt til lífeyrissjóðsins í 3 ár eða lengur, sjá nánar í samþykktum sjóðsins. Í dæminu er miðað við 3,5% ávöxtun.

Ævilangur - lífeyrir	Örorku- lífeyrir 1)	Maka- lífeyrir 2)	Barna - lífeyrir 3)	Séreignar- sparnaður 4)
255.000	228.000	137.000	34.000	130.000

1) Örorkulífeyrir er greiddur til 67 ára aldurs og ævilangur ellilífeyrir eftir það. Fjárhæð

Örorku- og ellilífeyris er framreiknuð eins og sjóðfélagi hefði greitt iðgjöld til til sjóðsins til 65 ára aldurs.

2) Við fráfall sjóðfélaga nýtur maki ávallt makalífeyris í a.m.k. þrjú ár. Ef um börn er að ræða er makalífeyrir greiddur til 23ja ára aldurs yngsta barns. Heildargreiðsla makalífeyris hjá sjóðnum nemur þó aldrei lægri fjárhæð en sem nemur verðbættum inngreiddum iðgjöldum hins látna.

3) Barnalífeyrir er greiddur til 20 ára aldurs barns og að auki ef sjóðfélagi er öryrki

4) Með 2% framlagi launþega er reiknað með 2% mótframlagi launagreiðanda.

Mánaðarlegar greiðslur til sjóðfélaga frá 67 til 80 ára aldurs.

Eins og fram kemur í ofangreindum útreikningum nýtur sjóðfélagi ríkulegs lífeyris auk tryggingaréttinda. Þannig nemur ævilangur lífeyrir auk séreignarsparnaðar um 385.000 kr. á mánuði árin 67 til 80 ára eða allt að þeim meðallaunum sem sjóðfélaginn aflaði sér og frá 80 ára aldri til æviloka um 64% af laununum. Það er m.a. tilgangurinn með samspili séreignar og samtryggingar að sjóðfélagi geti haft áhrif á lífeyristekjur sínar.

Sé horft til tryggingaverndarinnar þ.e. örorkulífeyrisins, verði sjóðfélaginn fyrir skertri starfsorku, maka- og barnalífeyris vegna fráfalls sjóðfélaga má reikna þau réttindi til fjárhæða, þ.e. heildargreiðslur á meðan sjóðfélagi nýtur tryggingaverndarinnar. Í ofangreindu dæmi eru um að ræða eftirtaldar fjárhæðir:

Makalífeyrir 24.383.617 kr.

Barnalífeyrir 4.999.297 kr.

Örorkulífeyrir 57.254.358 kr.

Þannig nýtur sjóðfélaginn verulegra tryggingaréttinda.

Þetta eru núvirtar tölur, þ.e. þær sýna hvaða fjárhæð þyrfti að leggja til hliðar svo hún standi undir hinni mánaðarlegu greiðslu maka- og barnalífeyris. Miðað er við 3,5% árs ávöxtun.

Lífeyrissjóður verzlunarmanna, eins og aðrir lífeyrissjóðir, eru því ekki eingöngu að tryggja sjóðfélögum ævilangan lífeyri heldur einnig mökum þeirra og börnum víðtæka tryggingavernd.

*Höfundur er framkvæmdastjóri Lífeyrissjóðs verzlunarmanna*